

A m u n k á s s á g és a társadalomtudomány

Sokan és sokszor csodálkoztak azon, hogy a munkásosztály milyen nagy és állandó érdeklődést tanúsít a társadalomtudományok iránt. Ellenfeleink is csodálkoztak afölött, hogy a munkásosztály a társadalomtudomány és a közgazdasági kérdések iránt nem szűnő érdeklődést tanúsít. Még kevésbé tudják megérteni azt, hogy a munkásságot nem lehet megingatni a marxista irányú társadalomtudományba vetett hitében. Nem használ semmi praktika ennek az érdeklődésnek és hitnek a gyengítésére. Pedig ugyancsak igyekeztek a munkásosztály előtt a marxista társadalomszemléletet lekicsinyelni. „Kimutatták”, hogy a marxista közgazdaságtan — nem is tudomány; elnevezték áltudománynak. Megfosztották egyetemi rangjától, Marx Károlyt nem tekintették tudósnak, hanem csak „közgazdasági író”-nak, szocialista forradalmárnak, aki osztályharcot hirdetett és a munkásosztály felszabadítását tekintette főcéljának. Közgazdasági tételeit tagadták, értéktöbblet-elméletét elvetették, az osztályellen-téteket — és természetesen az osztályharcot szintén — elvetették.

A polgári emberek átlaga „eltévelyedésnek” tartja a munkásosztálynak a társadalomtudományok iránt tanúsított érdeklődését. Azt természetesen már szívesen vennék, ha a munkásosztály érdeklődése úgy nyilvánulna meg a társadalomtudományok iránt, mint ahogy megnyilvánul a szépművészetek, a régiségi tudományok vagy a természettudományok iránt. Az ilyen érdeklődésben nem találnának kifogásolni valót, sőt meg is dicsérnék és benne a munkásosztály művelődési hajlamának és törekvésének megnyilvánulását látnák. Az így gondolkodó polgári emberek arra hivatkoznak, hogy az egyetemeken is tanítanak szociológiát, közgazdaságtant és még sok más tudományos ismeretet, de ezek közül egyik se lép föl azzal az igénnyel, hogy a társadalmi rend megváltoztatásának szükségét bizonyítva, mint azt a marxista társadalomtudomány teszi.

Polgári oldalon a tudomány szerepét egész másikként képzelik el. Tudományos működésükben soha seholsem bukkannak zavaró körülményekre, noha vaskos köteteket írnak szociológiai megfigyelésekről. Esztendőket szánnak egy-egy társadalmi jelenség megmagyarázására. Megvizsgálják a jognak, a magánjognak és a közjognak önmagában való fejlődését, mintha a jog fejlődéséhez és kialakulásához a társadalomnak semmi köze nem volna! Ugyanilyen szempontból vizsgálják a társadalmi jelenségek és funktcióik egész sorát. Mindig önmagukban vizsgálják meg az egyes jelenségeket és sohasem bukkannak arra, hogy ezek működésére a társadalom élete és működése döntő befolyást gyakorol, így azután ahelyett, hogy a társadalmi jelenségeket felismernék,

egyre nagyobb zűrzavarba jutnak. A zűrzavarból kivezető út: a hatalomnak a jogra gyakorolt befolyását felismerni és a hatalomnak a társadalmi életben való szerepének felfedése.

Minden neves polgári közgazdász vagy jogtudós, szociológus tanulmányai során eljutott arra a felismerésre, hogy az olyan kérdés, mint a jog, a vallás, a hatalom, a politika és a közgazdaság, önmagában nem érthető és nem oldható meg, mert mindegyike alá van vetve a társadalom működésiemeik é[®] fejlődésének, pontosabban: a társadalmi viszonyok alakulásának. És iha már idáig eljutottak, akkor egész új világ tárul eléjük. A holt anyagból, a szobatudósok kötetekre nyúló, hosszú elméleti fejtegetéseiből színes, gazdag és eleven vizsgálódás lesz, mely egyszerre mindenki érdeklődését kiváltja, mert megtalálta a társadalmi valóságához vezető utat.

Társadalmi valóság. Ennek a felismerése az első nagy lépés, amelyet minden nagy tudósnek meg kell tenni. A valóság felismeréséből indul ki a valóság megváltoztatására irányuló minden öntudatos törekvés.

A munkásosztály nemcsak meg akarja ismerni azt a társadalmat, amelybe beleszületett és amelyben él, hanem meg is akarja azt *változtatni*. Ezzel magyarázható állandó és töretlen érdeklődése a társadalomtudományok iránt.

Csodálatos dolog, hogy amíg a polgári újságok tele vannak a marxizmus lebecsülésével és amíg a polgári „tudósok” és újságírók nap-nap után hirdetik a „marxizmus” csődjét, addig a munkásosztály zavartalan és megingathatatlan hittel és meggyőződéssel vallja a maga igazát és nem hajlandó elhinni, hogy a politikai konjunktúrák változása valamelyest is kihatott arra a felismerésre, hogy ezt a társadalmat meg lehet és meg kell változtatni, és hogy a fejlődés iránya az ő ideáljait igazolja: *szocializmus nélkül nincs megoldás, nincs kivezető út!*

Ha a munkásosztály érdeklődése a társadalomtudományok iránt csak agitáció következménye volna, éptúgy a múlté lett volna, mint az a sok kísérlet, amellyel a munkásosztályt eddigi története folyamán ellenfelei megajándékozták, hogy megtérítsék. Tehát nem agitátorok és szobatudósok mesterkedéséről van szó. Hogy van az, hogy a munkásosztály, ha a társadalomtudományok vizsgálódásról hall, ha azok eredményeit olvassa, nyomban otthon érzi magát: a mások szenvedéseiben a maga szenvedéseit ismeri föl, a mások nyomorúságában a maga nyomorúságát látja meg, a mások harcaiban a maga harcainak zaját hallja és a mások törekvéseiben a maga leendő törekvéseit ismeri föl. A munkásosztály a társadalmi tudományokat nem tekinti szürke elméletnek, érdektelen, közömbös írásoknak, légtüres térben való bölcselkedéseknek. A munkásosztály elpaíástolhatódn érdeklődéssel és öntudattal ismeri föl a maga igaaát, a maga föl-szabaduláféának lehetőségeit a társadalomtudományokban, ame-

lyek révén megismenhetette és megismerheti a mindenkori valóságot.

Amit az orvostudomány az emberi test szervezetére jelent, azt jelenti a társadalomtudomány a *társadalom* szervezetére. Az orvos az emberi test szervezetét, a testrészek funkcióját, ezeknek egymásra való hatását és szerepét vizsgálja és kutatja. Az orvosi tudomány meglehetősen messze jutott ezen a téren. Valaha, nagyon régen nem így volt. Az orvosok csak tapogatóztak a sötétben, ismeretlen volt előttük az emberi szervezet funkciója, ezeknek a funkcióknak kialakulása, zavara. Ma már sok mindennel tisztában vannak, amit eddig nem tudtak. Ismerik a látó és halló szervek, az idegek, az agyrendszer, a vérkeringés szerepét, működését és hatását. Az orvosi tudomány nagyon kifejlődött, mondhatnák óriásivá vált. Meg tudja állapítani a nem működő szervek betegségét és meg tudja őket gyógyítani, hogy újból életképesse váljanak. Hogy az orvosi tudomány még nem jutott mindenn tudás végére, csak azt jelenti, hogy még rengeteg sok a felkutatásra váró terület, de aihlhoz a kevéshez viszonyítva, amit régen tudtak az emberi szervezetről, a mai tudásunk összehasonlíthatatlan magasságban áll. Ugyanez a helyzet a társadalomtudományok és a társadalom közötti viszonylatban is. Neon ismerték a társadalmat, annak szerkezeti működését, nem számoltak az egyes szervek működéseinek következményeivel, egymásra való hatásával. Ma már egészen más a helyzet ezen a téren is. *A mi századunk a társadalomtudományok százada.* Hiába gúnyolódhatnak fölötté és hiába akarják a történéseket és a dolgokat egy meghatározhatatlan, ismeretlen, meg nem szabható, meg nem fogható területre szorítani és hiába igyekeznek természetfölötti erőkkkel magyarázni. A valóság az, hogy a társadalom szerkezetét, kialakulását, fejlődését és folytonos változásait ma jobban ismerjük, mint valaha. Ma már nincs politikus, államférfi, tudós, aki ne volna kénytelen a társadalomról szóló ismereteinkhez nyúlni, ha valamilyen problémát meg akar ismerni, vagy meg akar vizsgálni. Persze ma már számtalan segédeszköz áll rendelkezésünkre, amivel azelőtt régebben nem számoltak vagy nem rendelkeztek. A szociológia, egyszerű néven *társadalomtudomány* ma már fejlett tudományág, magába ölel több segédtudományul szolgáló eszközt, úgyhogy egy ember valamennyiben már nem is lehet jártas. Nagy összeimülködésinek kell kifejlődni a tudományos munka és vizsgálódások során, ahol számtalan szakember dolgozik, a maga területén végzi megfigyeléseit, vizsgálódásait és csak az eredményt bocsátja nyilvánosságra.

A termelőeszközök és termelőviszonyok kialakulása, fejlődése és hatása a társadalmi viszonyokra, a jog, igazgatás, politikai viszonyok, az egyéni és tömeglélek változása és hatása és ezek okainak kutatása — mind-mind beletartozik a társadalomtudományba. A társadalom a mi fogalmaink és felismerésünk szerint *nemcsak „egyvedekből” áll.* A polgári tudomány azt tanítja, hogy

a társadalom egyénekéből, „egyedekből” álló közösség, holott ezen túl *a társadalom társadalmi rétegekből és osztályokból áll*; olyan emberekből, akik beleszülettek olyan társadalmi viszonyokba, amelyek már születésük előtt kialakultak, s amelyek őket a maguk képére formálják. Az ember a társadalmi viszonyokat készen találja, azok nem vágyai és elképzelései után alakulnak ki. Azokat a társadalmi viszonyokat, amelyekbe beleszülettünk és amelyekben élünk, alaposan meg kell ismerni. Az első lépés a *társadalmi valóság felismerése*, a második lépés annak a vizsgálata, hogy ez a valóság *hogyan alakult ki* a történelem folyamán, *hogyan jött létre a meglévő állapot*; a további lépés a társadalmi állapot *megváltoztatása*. Nem az embereket kell megjavítani, hanem a társadalmi viszonyukat kell megváltoztatni, hogy az emberek jobbak lehessenek. Nagyon nagy lépés ez és ezt a lépést a munkásosztály megtette, mégpedig elsőnek tette meg azért, mert az ő sorsa szorosan össze van kötve a társadalom sorsával!

Ha nem lehet megváltoztatni a társadalmat, akkor nem lehet a munkásosztály sonsán sem segíteni, az sem változhat meg és soha fel nem szabadulhat. Már pedig azt még a legelfogultabb polgári tudósok is beismerik, hogy a munkásosztály sorsa, akár milyen emberi viszonyokra küzdött is fel magát, elviselhetetlen, abból a szempontból, hogy léte ki van szolgáltatva a tőkének, a tőkés társadalom berendezkedéseinek, és hogy mindig az éhség korbácsa kényszeríti arra, hogy munkaerejét áruba bocsássa. Nem tehetségét, alkotó erejét és alkotó vágyát adja el, hanem pusztán és kizárólag munkaerejét, amely époló közönséges árucikk a munkaipiajcon, imint minden más jószág.

A társadalmi viszonyok kialakulása vezette rá a munkásosztályt arra, hogy elsősorban megismerje a maga történetét: rab-szolga, jobbágy, mesterlegény volt, azután gyári proli és valahányszor megváltozott a társadalom és vele az ő helyzete az eddigi történelem folyamán, mindig a társadalmi ranglétra legalsó fokán állott és mindig kénytelen volt eladni munkaerejét, hogy megélhessen és szaporodhasson. A társadalomtudományok segítségével ismerte fel, hogy az ő számára csak egyetlen lehetőség áll nyitva, ha szabad akar lenni: *fel kell szabadítani az egész társadalmat*. Meg kell szüntetni azt az állapotot, hogy a munkaerő árucikk legyen és azt az állapotot, hogy a tőke áru-hogy a munkaerő árucikk legyen és azt az állapotot árucikként vásárolja meg. Meg kell tehát szüntetni az embernek ember által való kizsákmányolását és az elkövetkező társadalmi rendet önkéntes munkára, alkotás vágyra és a szükségleteknek az emberi és gépi termeléssel a legnagyobb mérvű kielégítésére kell felépíteni. Mindenki egyformán juthasson hozzá az élet javaihoz, szépségeihez, az örömhöz. Az egyes ember ne legyen százezrek ura, akiknek élete kényre-kedvre ki van szolgáltatva. A munkások ne rettegjenek, hogy éhen vesznek, ha becsukják a gyár kapuit, ne éljenek többé örök bizonytalanságban és úgy, hogy

minden erőfeszítésük ellenére is csak a „kezüktől a szájukig” élnek, mert a legtisztességesebb munkabérből sem futja többre.

Mindezt a társadalomtudományok segítségével ismerte föl a munkásosztály. A társadalomtudomány a munkásosztály nélkül csak szürke elmélet, pusztá álmodozás, de a munkásosztállyal együtt eleven valóság, századunk legfontosabb és legjelentősebb tudományága. Aki ilyen szempontból vizsgálja a dolgokat, megtalálja a feleletet arra, hogy a munkásosztály legöntudatosabb része, mihelyt felismerte saját helyzetét, miért érdeklődik a társadalomtudományok iránt és megtalálja a feleletet arra is, hogy miért nem lehet elszakítani a marxista társadalomtudományi szemlélettől a munkásosztályt. Pedig a kísértés sokszor igen nagy volt és végül odáig vezetett, hogy a társadalomtudomány egyes igazságait, tételeit ellenfeleink kisajátították! Úgy tesznek, mintha igazságainkat sohasem vonták volna kétségbe és úgy jönnek felénk, mintha igazságaink harcosai volnának; ők volnának törekvéseink legjobb szószólói!

Így születik meg és született meg minden korban a *jelzővel* megkülönböztetett társadalmi irányok szerepe. A szocializmus helyett és a társadalomtudomány helyett gyakran olvashatunk jelzőkkel ékesített megkülönböztetést. Ezeknek a jelzőknek a szerepe a megtévesztés eredményességét fokozza. Pedig akármilyen jelzőt biggyesztenek a szocializmus, vagy a társadalomtudomány elé, az mind gyanús, mert *a szocializmus és a társadalomtudomány minden jelző nélkül*, a föld bármely részén, bármely országban, bármely nyelven ugyanazt jelenti. Smith Ádámnak „A nemzetek vagyonosodásáról” szóló klasszikus közgazdasági műve egyformán alapja a nemzetgazdaságnak nálunk is, másutt is és nem jelent *angol* közgazdaságtant, hanem csak egyszerűen *közgazdaságtant*. Marx Károly vizsgálódásai a tőke és a munka viszonyáról, a társadalmak keletkezéséről, a kialakuló osztályellentétekről és a belőlük folyó osztályharcokról, nem *német* tudomány, hanem egyszerűen tudományos vizsgálódás a közgazdaság és a társadalmi élet területéről. A szocializmus nem *angol*, *japán*, vagy egyéb megjelölésű, hanem csak egyszerűen *szocializmus!* Egy olyan új társadalmi berendezkedés, olyan új társadalom megjelölése, amelyben nem lesznek osztályok, osztályellentétek és amelyben egyik ember nem zsákmányolhatja ki a másikat és egyik ember sem rendelkezhetik a termelőeszközök és a tőke fölött.

A munkásosztály legöntudatosabb része, amely szociáldemokratának vallja magát, a politikai és gazdasági küzdelem céljára szervezkedett és eszméinek megvalósításáért harcot folytat, mind ezt felismerte. A második lépést, amely a felismeréstől a megvalósításhoz vezet, megtette: küzdelmet folytat céljának megvalósításáért!

A munkásosztály nem fatalista, nem hisz abban, hogy a dolgok önmaguktól megváltoznak és hogy neki a dolgok kialakulá-

saban nincsen szerepe. Nagyon hibásan magyarázzák, akik azt hiszik, hogy a társadalom átalakulása törvényszerűen, önmagától következik be és így a szocializmus elkövetkezése is olyan társadalmi bizonyosság, amelyért a munkásosztálynak nem kell küzdelmet folytatnia. Hogy a jobbágyság után a feudalizmus, a feudalizmus után a éérendszer, a cérendszer után a modern nagy kapitalizmus következett el, amellezt szól, hogy a modern kapitalizmust a szocializmus váltja föl, de nem anélkül, hogy ne kelljen érte küzdeni, mint ahogy küzdeni és áldozni kellett valamennyi előző társadalmi állapotban is a társadalom megváltoztatásáért.

Ebben a küzdelemben elsörangú szerepe van a tudománynak és ezek között legelsőül a társadalomtudománynak.

A társadalomtudományok iránt való érdeklödés nem egyformán ébredt föl minden országban és minden népben. Ez is annak a bizonyosága, hogy a társadalom egy bizonyos fejlettségi fokán emelkedik a társadalomtudományok jelentösége. Minden nemzetnek és minden társadalomnak története van és ez a történet rányomja bélyegét a dolgok kialakulására és fejlődésére.

Legelsősorban Anglia kezdte tanulmányozni és vizsgálni a gazdasági életet, a társadalom funkcióját. Miért? Azért, mert ebben az országban fejlődött ki leghamarabb a modern kapitalizmus. Összes eröi itt fejlődtek ki és valóban a „világ mühelye” volt a legalkalmasabb arra, hogy osztályok és osztályellentétek kialakulását meg lehessen figyelni, hogy a nagy gazdagság létrejöttét meg lehessen vizsgálni, a töke és a munka szerepét meg lehessen határozni. Ebben az országban lehetett legelsősorban felismerni a munka jelentöségét, az értékötöbbség felhalmozódását, az értékötöbbséget és vagyonosodást növelö gyarmati kizsákmányolást és itt lehetett megfigyelni, megvizsgálni, átélni a modern nagyipari proletariátus kialakulását. A klasszikus közgazdaságtan Angliában született meg, de ma már nem szorítkozik Angliára, hanem mindazokra a nagyipari államokra, ahol modern kapitalizmus alakult ki. Más országban, így Franciaországban, a társadalmi állapotok vizsgálata nem a nagyiparból indult ki, mert ez az ország abban az időben iparilag sokkal hátramaradottabb volt. Nagy szerepe volt itt a nemességnek, a nagybirtoknak, a parasztságnak és a kisiparoságnak. A politikai harcok itt nagy szerepet töltöttek be és ezeknek történelemformaló ereje természetesen kihatott a mai Franciaország szellemére is, noha a mai Franciaország már nagyipari állam, amelynek nagy proletársága van. De a politikai küzdelmek, szabadságharcok és forradalmak tradíciói ma is érvényesülnek.

Így sorra vehetnök a többi országot is. De ez egészen felesleges. Az olvasó is tájékozódni tud arról, hogy ma már rengeteg sok országban fejlődött ki az ipari kapitalizmus és keletkezett a nyomában hatalmas, nagyszámú proletárság. A modern kapitalizmus ma már sok helyen *monopolkapitalizmus*ú vált, ahol az

iparágak egész sorát monopolizálja egy-egy tőkecsoport úgy, hogy ön maga mellett nem tűr más versenytársat. Természetes, hogy olyan országban, ahol a monopolkapitalizmus ilyen nagy erőre tett szert, ez nem maradt következmények nélkül az illető ország gazdasági, társadalmi és politikai viszonyaira sem. Ha egy pillantást vetünk a nehéz vasipar kulcshelyzetére Franciaországban, Németországban, a bánya- és hajóipar szerepére Angliában, az olaj- és a banktőke szerepére Amerikában, nyomban felismerhetjük ezeknek a hatalmas, szinte korlátlan befolyását a társadalmi és politikai viszonyok alakulásában is.

*

De maradjunk tárgyunknál. A társadalomtudomány nem lezárt tudomány, hanem maga is fejlődő és mindnagyobb területre kiterjedő tudomány. A társadalomtudomány segítségével ismertük meg a társadalmat, amelybe beleszülettünk és amelyben élünk. A társadalomtudomány segítségével kapunk tiszta képet működéséről, keletkezéséről, fejlődésének eddigi történetéről. Tehát ugyanolyan hasznát vesszük a társadalomtudománynak a társadalom szerkezetének megismerésében, mint amilyen hasznát veszi az orvos a maga tudományának az emberi szervezet megismerésében. És ez igen nagy szó. Igen nagy eredmény. Ma már minden ország társadalmi viszonyainak megismerésében segítségül vesszük a társadalomtudományt. A munkásosztálynak van a legtöbb köze a társadalmi viszonyokhoz, mert hiszen az ő legnagyobb érdeke, hogy a társadalom szerkezetét és fejlődésének irányát felismerje, az egyes társadalmi funkciók, osztályok, társadalmi jelenségek, a munka és a tőke viszonyának kialakulását és szerepét tisztán lássa. Ha mindezt nem venné figyelembe, ha nem venné segítségül a társadalomtudományt és nem vizsgálná meg a társadalmat, akkor jól-rosszul táplálkozna, nem volnának ideáljai, életének nem volna értelme! De éppen azért, mert fölismerte a maga és az emberi társadalom történetét és fölismerte a maga ideáljait, egyedül alkalmas arra, hogy harcot folytasson egy új társadalomért, egy új, igazságosabb, szebb, tökéletesebb emberi társadalomért!

Így talált egymásra a munka és a tudomány. Az egyetlen hatalom, amely a szocializmust diadalra juttathatja, a munkásosztály. Azelőtt is hirdettek szocializmust és új társadalmi rendet. De ez csak azért maradt vágy, utópia, mert nem volt még modern munkásosztály, amely a szocializmus megvalósítására törekedett volna. Ahhoz, hogy a modern szocializmus megvalósuljon, modern munkásosztályra van szükség.

A munkásság fölismerte, hogy

a

rendszernek a megszüntetésével szüntethető meg minden nyomor, kizsákmányolás és elnyomatás. Természetes, hogy a mun-

kásosztály ebben a küzdelemben a maga harcát a közvetlen munkaviszonyok megjavításán túl vitte. Sehol sem elégedett meg a munkaviszonyok megjavításával, mert a munkaidő és a munkabérek szabályozása a kapitalista társadalomban csak a kereseti és megélhetési viszonyok viszonylagos megjavítását eredményezheti, amelyet minden válság — amely pedig a kapitalista társadalom elmaradhatatlan kísérőjelensége — teljesen megsemmisít. Ma már a kapitalisták és a polgári közgazdászok is természetesen találják a megismétlődő és mindig visszatérő nagy válságokat. Védekeznek ellene, ahogy tudnak, a munkapiac és a termelés szabályozásával, de ez a szabályozás mindig a kapitalista társadalmon innen marad. A kapitalisták megkísérelték, hogy országontúli piacokat szerezzenek a válság elhárítására; megkísérelték, hogy a termelést világvonatkozásban szabályozzák, ami azt jelenti, hogy csak annyit termeljenek, amennyi árut el tudnak adni. De ha ez sikerül az egyik iparágban, akkor a válság a másikon tör ki, úgy, hogy végleges és tökéletes szabályozás a kapitalista alapon nyugvó társadalomban alig lehetséges.

Napjainkban történnek kísérletek a tervszerű termelésre és a válság elhárítására. A válság olyan súlyos politikai és gazdasági következményekkel jár, hogy a munkásosztály is kénytelen mindent megtenni a válság elhárítására. Ez annyit jelent, hogy sokszor munkaviszonyainak a romlását is kénytelen eltűrni. Kivezető út csak egy van és ezt a munkásosztály régen felismerte: a napi gazdasági és politikai harcokon túl, a *legfontosabb harc a szocializmus megvalósításáért folyik*, olyan társadalmi rendért, amelyben a gazdasági válságokat is megszünteti a termelés és a fogyasztás észszerű kialakulása és a profit megszüntetése.

A társadalomtudományok nagy jelentőségére a szocializmus elméleti előiharcosai mutattak rá. Az ő érdemük elővültietetlen. *Marx Károly* és *Engels Frigyes* teoretikus, forriadalmár és tudós volt. Ifjúságukban résztvettek a polgárság felszabaduló harcaiban és forradalmakban. Azután megismerték a polgári társadalom keletkezését, kialakulását, felismerték a társadalmi viszonyokat és ez vezette őket a proletársághoz. Életük alkonyán alakult ki a modern kapitalizmus és nyomában a modern ipari proletárság. A munkásosztály ekkor lépett önállóan a történelem színpadára, mint aki felismerte történetét és hivatását.

Az ő munkájukban egyesült a tudomány és a munkásság. A munkásosztály viszonya ebihez a tudományhoz elszakíthatatlan. A marxizmus vezette a munkásosztályt a társadalom szerkezetének megismerésére és arra a további felismerésre, hogy a társadalom szerkezetét *meg lehet változtatni*. A munkásosztály a mai társadalmi örökös. Ő vámm hivatva megvalósítani az új társadalmi rendet, mely nem alapulhat semmiféle önkényen, mert *minden önkény elnyomatást és önkényt szül*. A munkásosztálynak meg kell tanulnia azt az egyszerű, morális

tételt, hogy *aki cserbenhagyja ideáljait, vagy azok meg valósítására olyan eszközökkel él, aminőket maga a legsúlyosabban elítélt és amelyek ellen a legélesebben küzdött, az elveszti erkölcsi jogosultságát arra, hogy a történelem legnagyobb jelentőségű, egy új társadalmi rendért való harcát folytassa.*

Mi, szocialisták, azért vagyunk erőseik, mert minden önkény, igazságtalanságot, becstelenséget elvetünk. *Azokat az eszközöket, amelyeket megvetünk és elit élünk, nem tehetjük magunkévá.* Ami tegnap igazságtalanság és gonoszság volt, az nem lehet holnap hófehér, ártatlan, szüzi tisztaságú, osak azért, mert tegnap az ellenfeink, ma pedig mi alkalmazzuk! A szocializmust nem lehet önkénnyel, vérrel-vassal, igazságtalansággal, elnyomással, börtönnel megvalósítani. Ha lehetne, — ez nem volna szocializmus!

A szocializmus győzelme elvitathatatlan. De a politikai és társadalmi küzdelmek során a legszebb szándékok és törekvések is belesztek a politikai konjunktúrákba és uralmakba. Ezeket is túléli azonban a munkásosztály mindig megújuló küzdelme, amellyel önmagát és a társadalmat fel akarja szabadítani.

Ebben a felszabadító harcban a társadalomtudomány a legkiválóbb, a legfontosabb segítőeszköz, hogy a munkásosztály ne csapkodjon maga körül vakon, hanem tisztán lásson és halljon és nyílegyenes úton jusson céljához közelebb. Ezért van szükség a tudományra és ezek között legfőképpen a társadalomról szóló tudományra.

Két kötetben összegyűjtött tanulmányokat bocsátunk az olvasók elé. Mindegyik más-más területről szól, de valamennyinek az a célja, hogy egy-egy vizsgálódásról, megfigyelésről számot adjon és a munkásság értelmét, ismereteit, tudását gyarapítsa, azon a területen, ahol leginkább van rá szükség. Bármilyen nagyok az akadályok, nagyok a zűrzavarkeltésre, megtévesztésre irányuló törekvések, a munkásosztály mindezek ellenére teljesíti hivatását és feladatát. Nagy feladatunk: tudással felvértezve küzdeni a szocializmusért, egy jobb, szebb és tökéletesebb emberi társadalomért!

Mónus Illés.

„Csakhogy a filozófusok nem nőnek gombaként a földből, ők koruk, népük termékei, amelynek legfinomabb, legértékesebb és leglathatatlanabb nedvei a filozófia» eszmékben keríngenek. A filozófusok koponyájában ugyanaz a szellem építi a filozófiai rendszert, mint amely a munkás kezével a vasutat. A filozófia épügy nem független a világtól mint ahogy az agy sem független az embertől, csak azért, mert ez nem a gyomomban fekszik; de persze, a filozófia korábban létezett a világ méhében, mielőtt talajt kapott a földön, más emberi tevékenységek már a földhöz tartoztak, gyümölcsöztek, mielőtt megsejtette, hogy az értelem is e világból való, vagy hogy ez a világ az értelem világa lehet.”

(MARX.)